

Fyziologie zátěže

NEURON

MOTORICKÉ DRÁHY A OKRUHY

POHYBOVÝ PROGRAM

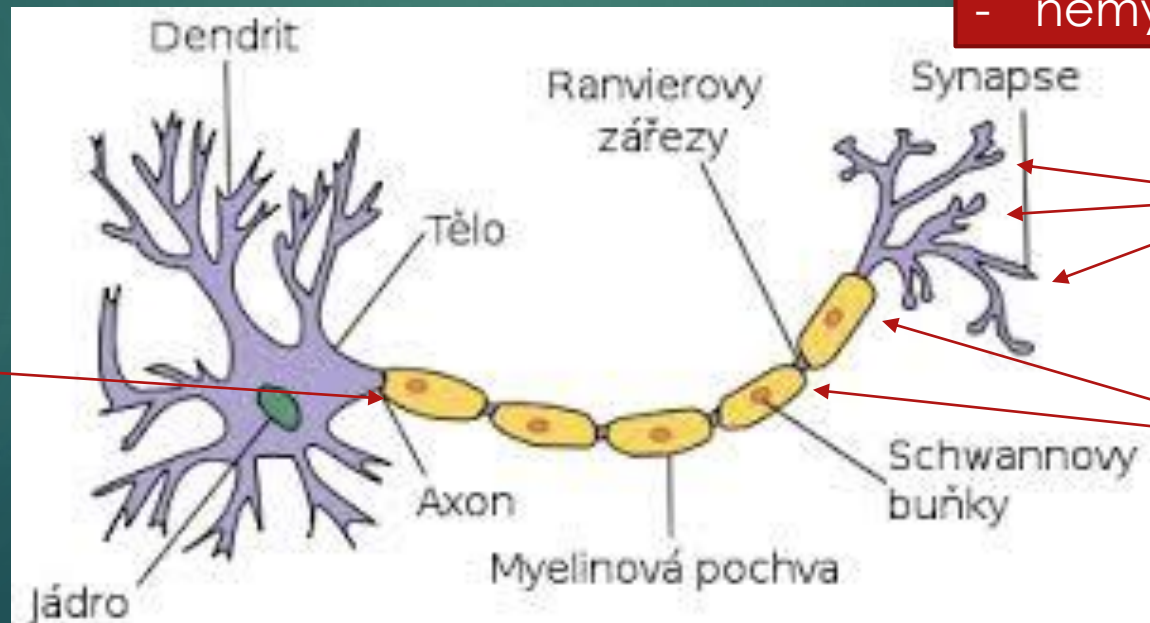
MUDr. K. Kapounková, Ph.D.

Stavba a funkce neuronu

- ▶ NS – základní stavební jednotka – **neuron**
- ▶ Vysoce specializované bb., celkový počet v řádu trilionů (10^{12})
- ▶ Základní funkce : příjem, vedení, přenos a zpracování informací
- ▶ Vysoká látková přeměna – metabolismus (zdroj glukóza, přísun kyslíku)
- ▶ Neuron obsahuje všechny typické organely

Rychlost vedení
- myelinizovaná vlákna
- nemyelinizovaná

Iniciální segment axonu

telodendrie

internodium

Dělení neuronů z funkčního hlediska

▶ Aferentní (dostředivé) neurony

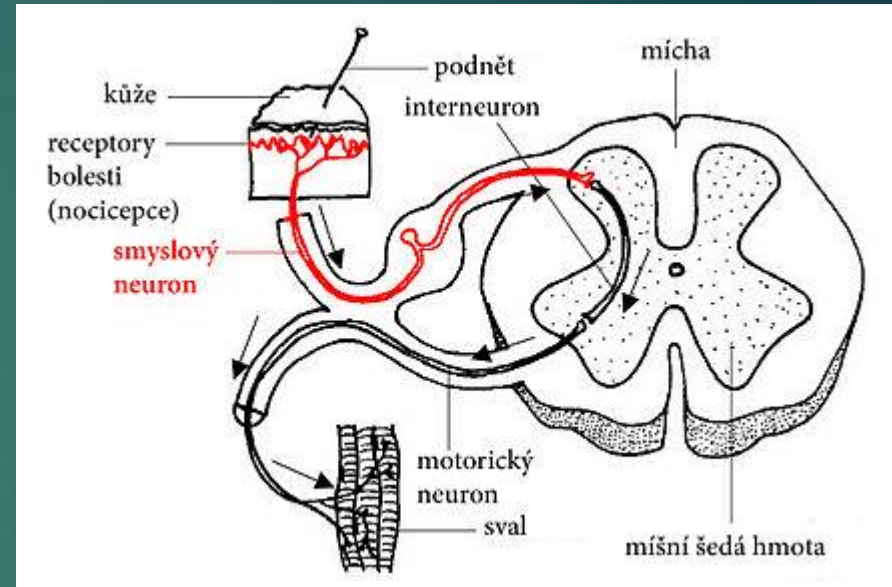
Senzitivní a viscerosenzitivní neurony

▶ Eferentní (odstředivé) neurony

Motorické a visceromotorické neurony, sekreční neurony

▶ Interneurony

Propojovací, integrační, asociační a regulační funkce. V mozku, míše nervových uzlinách

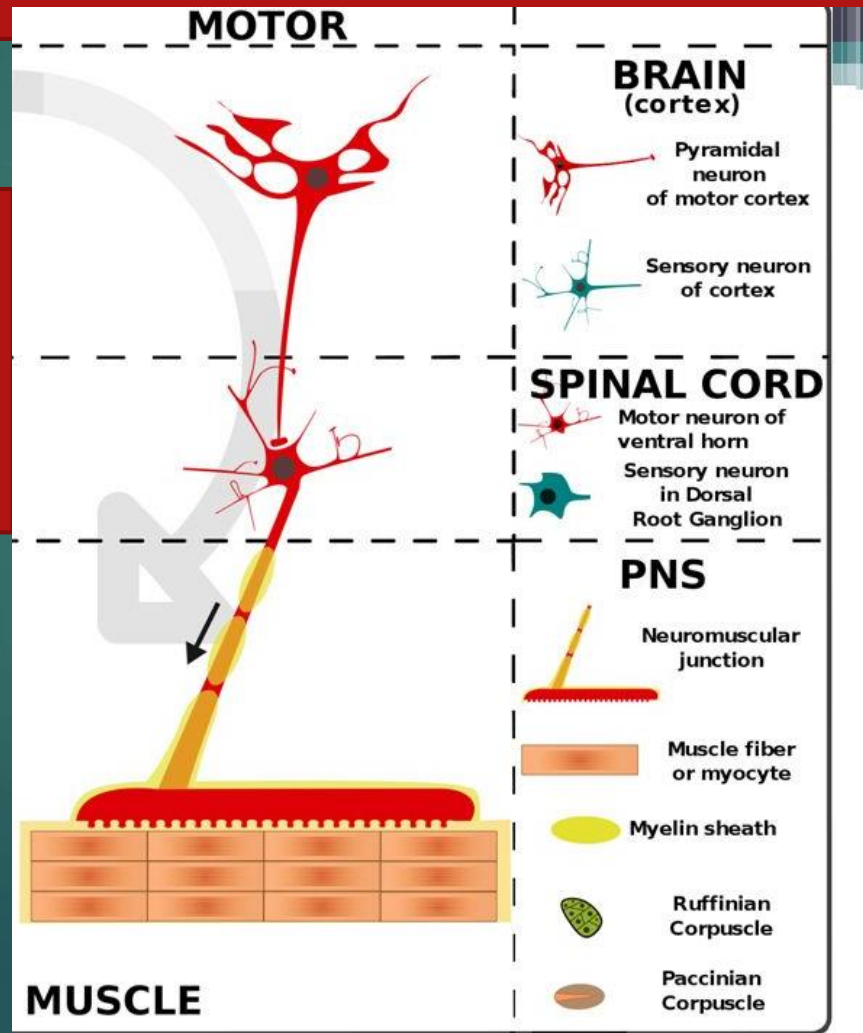

Motorické neurony (alfa, gama, mozková kůra)

Motorická jednotka = motoneuron + všechna příčně pruhovaná svalovina kterou inervuje

Malá motorická jednotka

U svalů zajišťujících jemné pohyby (okohybné svaly, svaly hlasivek)
3-8 vláken

velká motorická jednotka

Svaly vykonávající hrubé pohyby (svaly zad, stehna)
1500-2000 vláken

Senzitivní neurony

- ▶ Specializované bb ve smyslových orgánech – **receptorové bb** – schopné zachytit různé formy podnětů (teplo, chlad, světlo, tlak, vibrace (a převést do elektrické řeči neuronů = **transdukce**, pak tato informace je dále vedena = **transmise** a třetí děj který se děje je **modulace** = soubor dějů, kdy dojde ke změně funkce receptorových buněk (zvyšuje se nebo snižuje citlivost smyslů)

- ▶ **Nociceptory** = senzitivní neurony schopné rozpoznat reálně nebo potencionálně poškozující podnět (drážděny mechanicky, chemicky i tepelně), info do CNS = počítetek **bolest**. Mozkové analgetické systémy

Vegetativní neurony

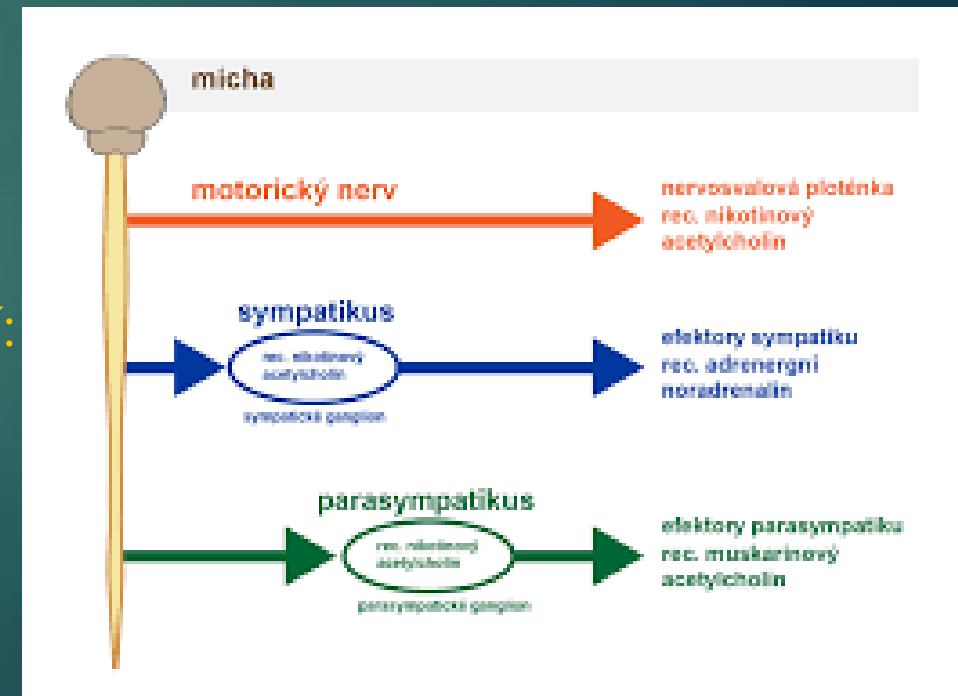
- ▶ Vůlí neřídíme
- ▶ Mohou být **eferentní** (odstředivé):
  - 1, **sekreční vegetativní neurony** (řídí produkci žláz – sliny, pankreatické šťávy,..)
  - 2, **visceromotorické** vegetativní neurony (ovládají činnost hladké a srdeční svaloviny)

i **aferentní** (dostředivé):

1, **viscerosenzitivní neurony**

- ▶ Z morfologického a funkčního hlediska existuje jiné dělení:

- 1, neurony sympatiku
- 2, neurony parasympatiku
- 3, neurony enterického nervového systému

Zrcadlové neurony

- ▶ Teprve nedávno objevený typ neuronů
- ▶ V mozkové kůře
- ▶ Aktivace pozorováním jiného člověka
- ▶ Různé typy – selektivně pouze při přípravě, v průběhu činnosti nebo výhradně na konci, existují ale i ty které se aktivují po celou dobu činnosti
- ▶ Vytváří celé systémy
- ▶ Do činnosti zasahují i paměťové stopy
- ▶ Význam pro učení a trénink (sport, hudební nástroj)
- ▶ Při pasivním pozorování činnosti jiného je náš mozek mnohem aktivnější než se předpokládalo
- ▶ Činnost probíhá automaticky, bez našeho vědomí

Neuronální síť

- ▶ Neuron zapojení řádově až v tisících synapsích
- ▶ Přenos informací – synaptická transmise = **neurotransmise**
- ▶ **Neurotransmise** = aktivní, časově omezený, jednosměrný, nevratný proces
- ▶ Synapse:
  - a, elektrické – těsné spojení dvou buněk, přenos akčního potenciálu prostřednictvím konexonů = membránové struktury (srdce)
  - b, chemické – prostřednictvím molekul chemických látek – neuromediátorů (NS)

podněty

Dělení synapsí

▶ Interneuronové

- mezi dvěma neurony
- axo- dendritická, axo-somatická, axo-axonální spojení

presynaptický

postsynaptický

▶ Neuroreceptorové

- Ve smyslových orgánech

Senzorická b.

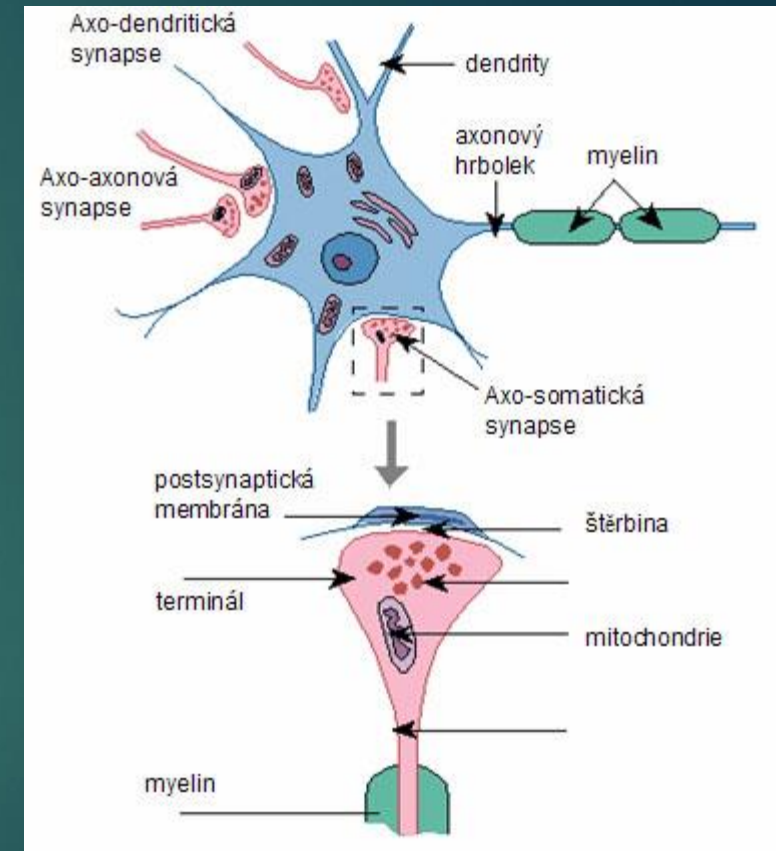

Senzitivní neuron

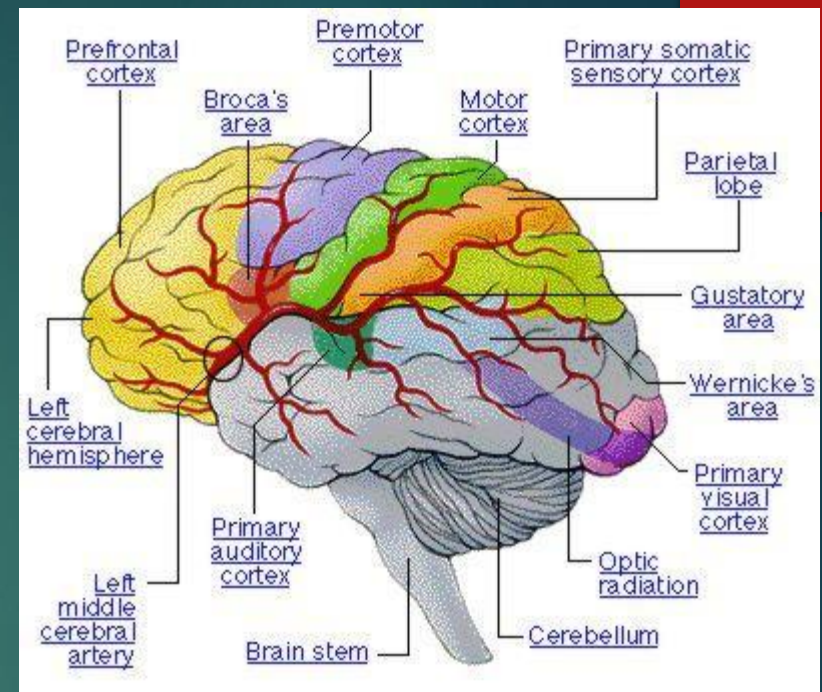
▶ Neuroefektorové

- Axon a efektorová buňka

Neuromediátory:

- ▶ Lidské tělo = jeden stavební a funkční celek
- ▶ Rozdělováno na 2 části :
  - somatickou (tělesnou)
  - viscerální (orgánovou)
- ▶ **Soma** : kůže, podkoží a pohybový aparát (kosti, klouby a svaly)
- ▶ **Viscera** : orgány chráněné somatickou schránkou (patří k nim také cévy)

Řídící systém – také rozdělen na dva : somatický a autonomní NS

Somatický a autonomní NS

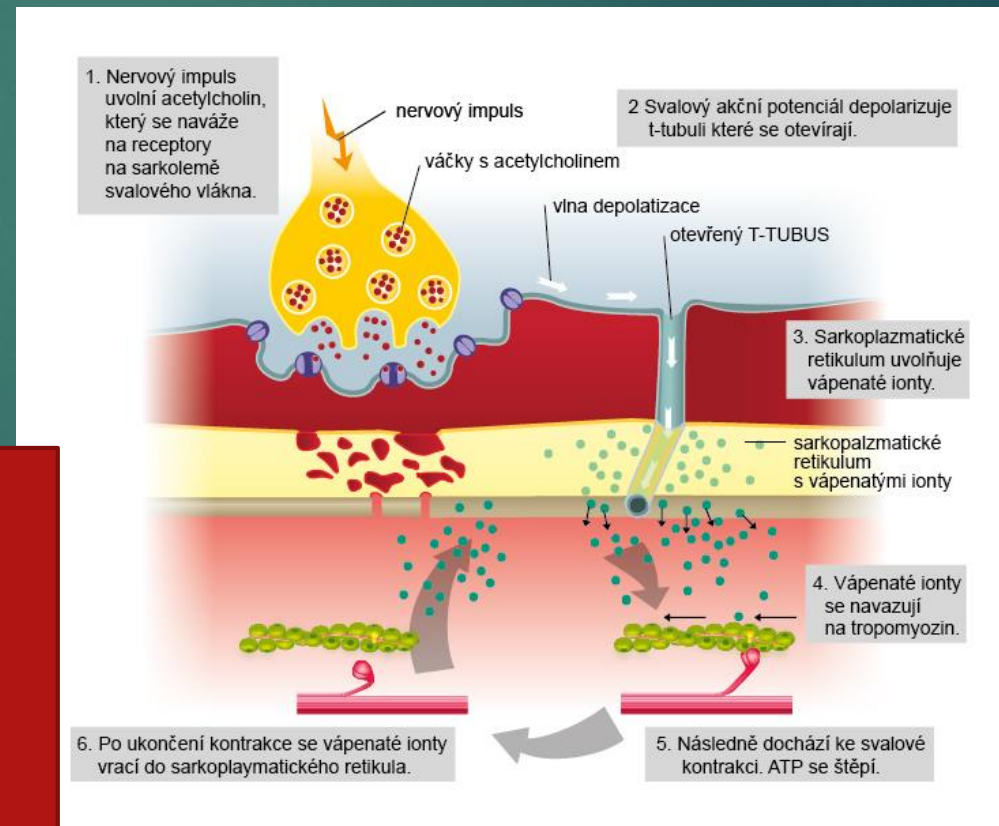
Oba mají:

- ▶ Složku hybnou – motorickou – řídí útrobní a kosterní svalovinu (efektory)
- ▶ Složku cítící – senzitivní (začínající receptory)

CNS řídí pomocí nervových vláken pouze svalovinu !!!!!

Somatický NS - hybný

- ▶ Somatická motorická vlákna opouští CNS :
  - **hlavové nervy** (z mozku- cerebrum, prodloužené míchy – medulla oblongata)
  - **míšní nervy** (v průběhu celé páteře)

Nervosvalová ploténka (povrch svalových vláken)- kontrakce svalů

Somatický NS - senzitivní

- ▶ vlákna – začínají v receptorech- informace do CNS

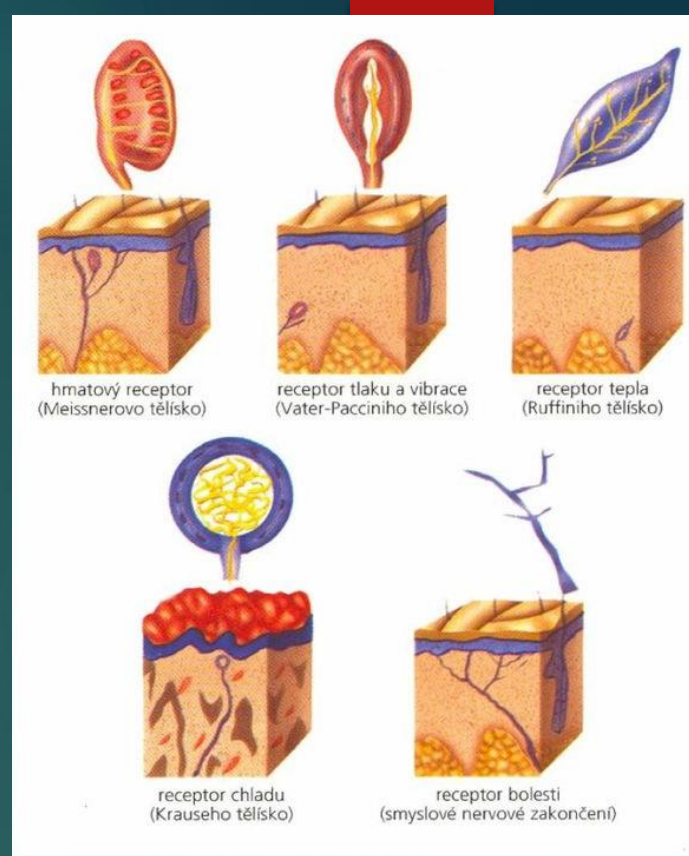
RECEPTORY – zdrojem informace

Nejvýznamnější čidla jsou v kůži, ve svaích a kloubech

- ▶ **Svaly** : svalové vřeténko a šlachové (Golgiho) tělísko
sv. vřeténko – více druhů , registrují délku svalových vláken
Golgiho tělísko – registruje sílu na přechodu mezi svalovým bříškem a šlachou a reflexy odtud brání mechanickému poškození svalu
- ▶ **Klouby** : rozloženy nerovnoměrně (4 druhy)- 2 registrují polohu kloubu, 2 registrují pohyb

Informace z těchto receptorů dávají: vnímání polohy, pohybu, svalové síly

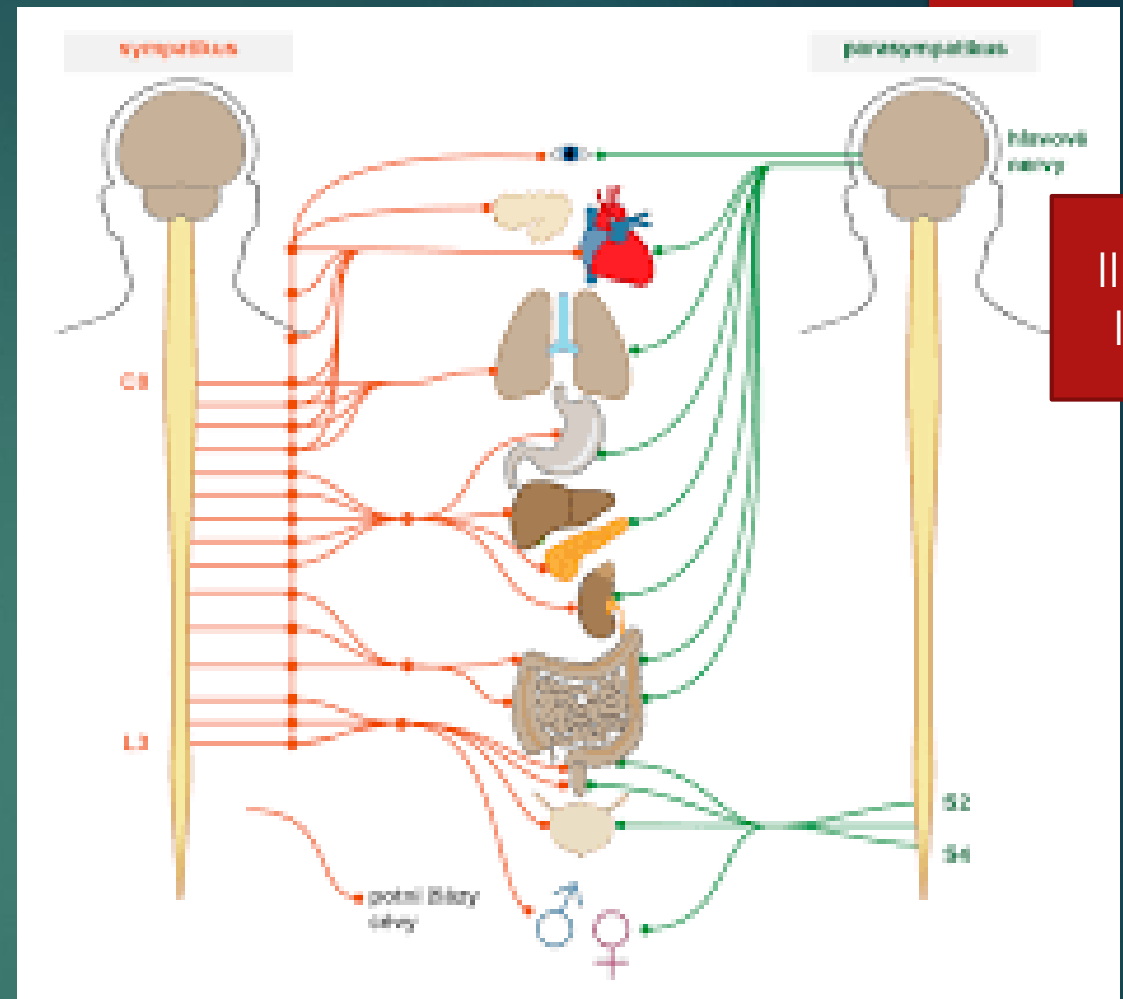
Polohocit, pohybocit a silocit

Viscerální NS

- ▶ Rozdělen na část sympatickou a parasympatickou
- ▶ Ustředí:

sympatikus : v míše (Th 1 – 12, L1 –
parasympatikus : 2 (mozkový kmen, křížová
oblast míchy S2-4)

III., VII.,
IX., X.

Pro praxi je důležité :

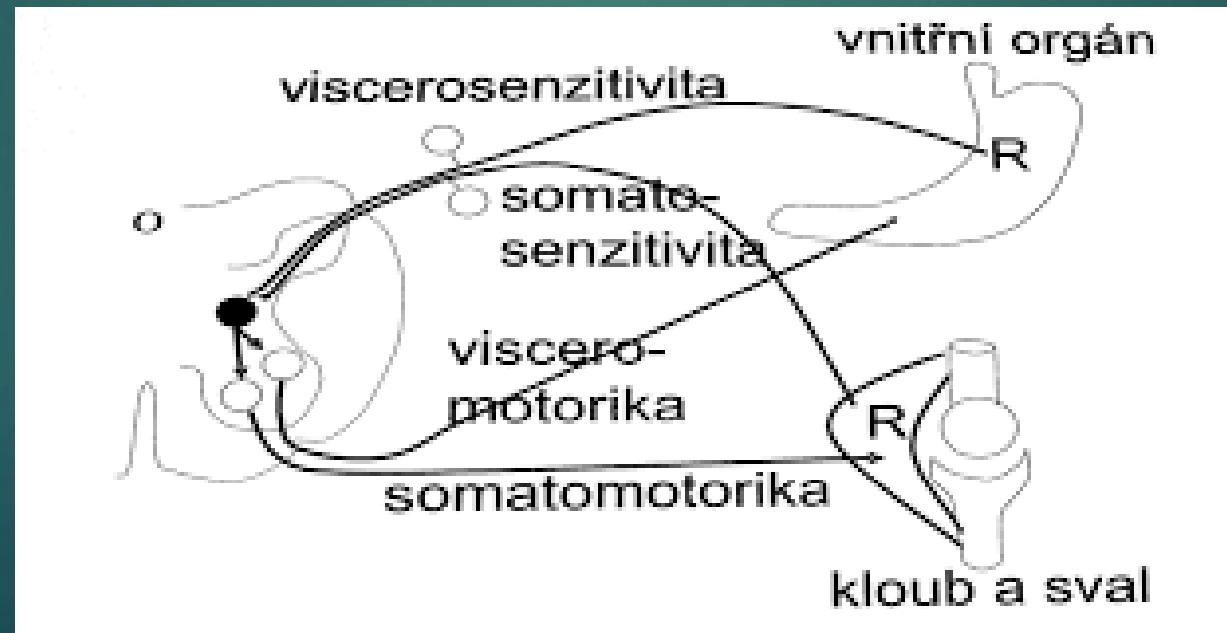
do končetin vstupuje jen **sympatická inervace** – šíří se po povrchu tepen, ovlivňuje prokrvení.

HKK – hrudní mícha (Th 2-7)

DKK- přechod hrudní a bederní míchy (Th10-L2)

Nervové propojení somatické a viscerální oblasti

- ▶ Propojené prostřednictvím nervových vláken uvnitř CNS, rozhodující pro toto propojení jsou **interneurony** – končí zde oboje senzitivní vlákna
- ▶ **Sítě interneuronů** zpracovávají informace a přepojují na motoriku (somatickou i viscerální)
- ▶ V rehabilitaci se hovoří o **viscero-vertebrálních** a **vertebro-viscerálních vztazích**

viscero-
vertebrální vztah

vertebro-
viscerální vztah

Řízení pohybu

Dvě složky: 1, **vydávání pokynů** (motorická vlákna končící u efektoru)

2, **zpětná vazba** (příjem informací v jakém stavu jsou orgány jak jsou splněné příkazy)

Na řízení se podílí : **CNS** (korová a podkorová centra, mozeček)

motorické a senzitivní dráhy

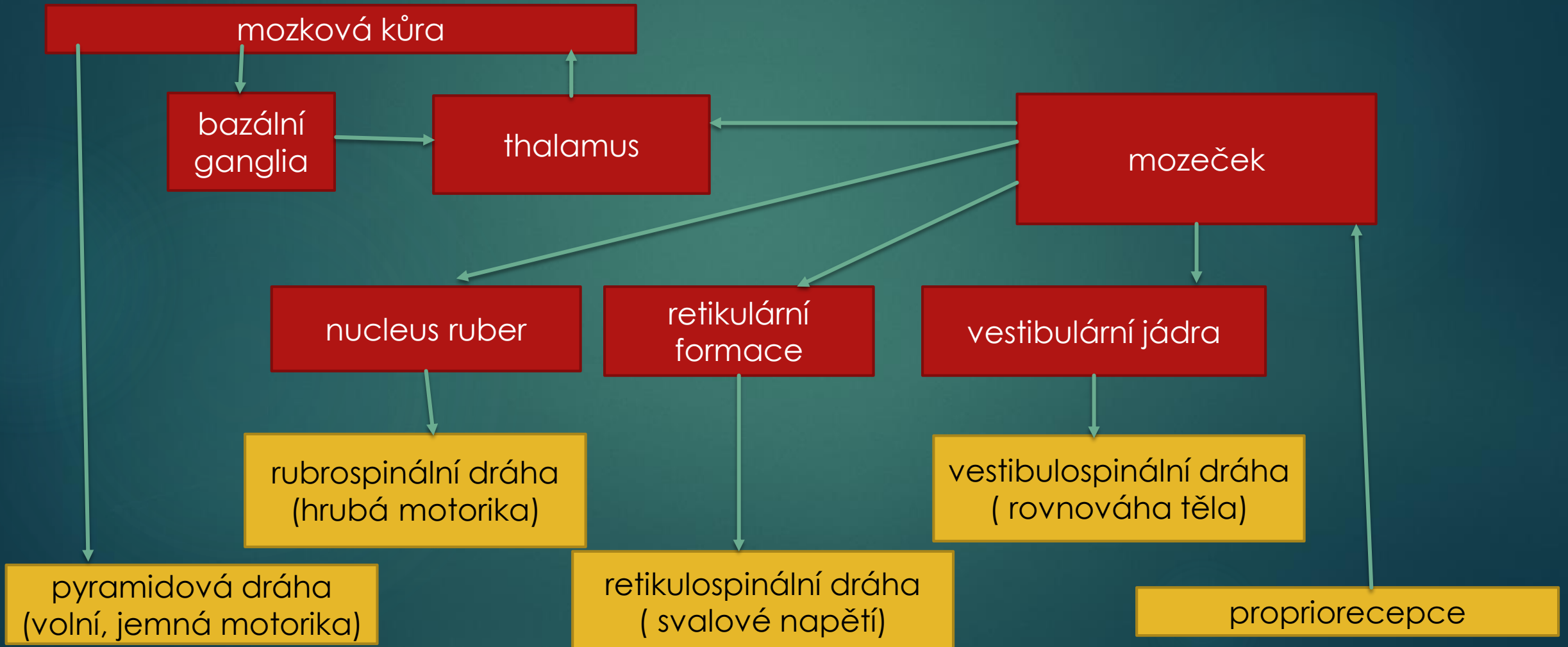

Motorické okruhy

Motorické okruhy : kůra mozková, bazální ganglia a thalamus

kůra mozková – 3 motorické oblasti

Motorické dráhy

= cesta nervového impulsu z mozku až po kosterní sval

Skládá se:

- ▶ Centrální motoneuron
- ▶ Periferní motoneuron

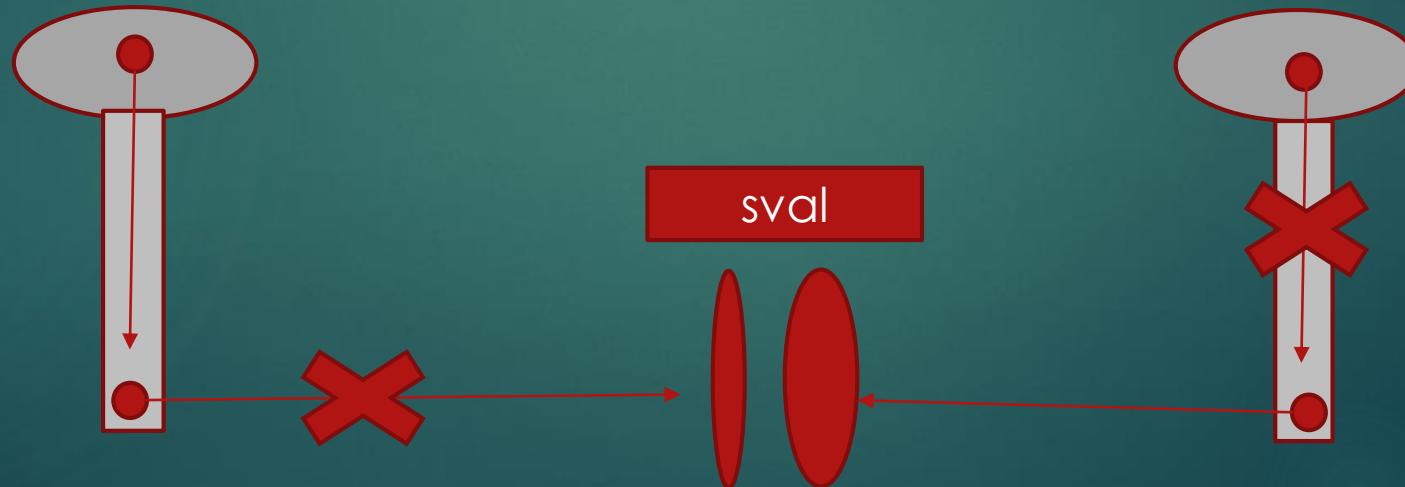
Vzájemný vztah obou motoneuronů

Periferní chabá paréza

Centrální spastická paréza

Centrální motoneuron

Periferní motoneuron

Pohybový program

Plán popisující postupný časový sled kontrakcí jednotlivých kosterních svalů během celého pohybu = **timing** (vnějším projevem je pohybový stereotyp)

- ▶ Je uložený v mozku v **bazálních gangliích**
- ▶ Bazální ganglia jsou součástí motorických okruhů

Pohyb lze naučit

- ▶ Trvalým opakováním pohybu se vytvoří paměťová stopa v **neuronových sítích**
- ▶ Jednou fixovaný stereotyp (paměťovou stopu pohybového programu) nelze předělat – vždy se na nový pohyb musí alespoň trochu soustředit
- ▶ Existuje dědičnost v pohybových programech ?